

Cyflwyniad

Mae'r ddogfen hon yn edrych ar y prif bwyntiau i'w hystyried mewn perthynas â'r cynigion hyn. Rydym yn edrych ar y ffaith nad yw'n cynnig i gofrestru ein plant, ond yn **gynllun trwyddedu** ac yn dangos ei fod yn **anghywir** i Awdurdodau Lleol gael yr **hawl i fynd i fewn i'n cartrefi a chyfweld ein plant**:

- Beth mae'r gyfraith yn ei ddweud?
- Ar beth mae'r cynigion hyn yn seiliedig?
- Ymchwil.
- Barn y cyhoedd o faterion 'diogelu'.
- Sut mae plant addysgedig cartref dewisol yn perfformio?
- Sut mae'r monitro disgwyladwy yn perfformio (Adrannau Addysg)?
- Beth yw'r risgiau o ddatblygu'r cynigion hyn?
- Beth yw'r dewisiadau eraill?

Bydd yn cael ei dangos mai nid yn unig bod y cynigion yn torri egwyddorion cyfreithiol sylfaenol, ond eu bod yn seiliedig ar ymchwil nad oedd yn astudio plant addysgedig cartref dewisol. Bellach, syniadau y plant sy'n cael eu haddysgedig cartref dewisol 'mewn perygl' yn gamarweiniol yn y eithafol.

Bydd canlyniadau ar gyfer plant yn cael ei ddangos i fod gryn dipyn yn well pan yn addysgedig cartref dewisol nag addysg yn yr ysgol a pherfformiad yr Awdurdod Lleol mewn addysg yn cael ei dangos i fod yn ddiffygiol.

Gofynnaf i chi ddarllen y ffeithiau a dal cefnogi'r cynnig hwn.

Wendy Charles Warner

Cynodeb Gweithredol

Y Sefyllfa Gyfreithiol

- Mae'r prif gyfrifoldeb am addysg yn sefyll gyda'r rhiant - nid y wladwriaeth.
- Mae rhagdybiaeth o gydymffurfio â'r gyfraith yn egwyddor gyfreithiol sylfaenol - byddai'r newid yn gwneud niwed di-arlw'n ôl i berthynas y rhiant â'r wladwriaeth.
- Bydd deddfwriaeth gwrthdarol yn gadael y ffordd yn agored ar gyfer adolygiad barnwrol.
- Bydd rhoi prif gyfrifoldeb elfennol i'r wladwriaeth yn gadael y wladwriaeth yn agored i gyfreitha am esgeulustod addysg lle ar hyn o bryd nid ydynt yn atebol.
- Mae pwerau presennol yn ddigonol i ymyrryd mewn achosion o esgeulustod addysgol.
- Mae addysg cartref yn fater breifat, ddim yn un cyhoeddus.

Y Sail ar gyfer y Cynigion Llywodraeth Cynulliad Cymru

NBAR

- Cynhaliwyd yr adolygiad ar wasanaethau EOTAS (Education other than at school -Addysg heblaw yn yr ysgol) a ddarperir gan awdurdod lleol - nid addysg yn y cartref - gyda phwyslais arbennig ar bresenoldeb yn yr ysgol.
- Ni astudwyd na thrafodwyd â unrhyw riant na phlentyn oedd yn addysgu gartref yn ystod yr adolygiad hwn.
- Mae'r adroddiad yn gwneud datganiadau am addysg yn y cartref heb ei astudio mewn unrhyw ffordd o gwbl.
- Mae'r adroddiad yn gwneud argymhellion am deddfwriaeth yn ymwneud ag addysg gartref a'i asesiad heb ei astudio mewn unrhyw ffordd o gwbl.

Y Sail ar gyfer y Cynigion Llywodraeth Cynulliad Cymru

Ymchwil Pen y Bont ar Ogwr

- Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cyhoeddi'r adroddiad yma gyda llawer o newidiadau i'r un gwreiddiol a gyhoeddwyd gan yr ymchwilydd gyda nifer ohonynt yn cael eu hanelu yn benodol i roi argraff gwbl anghywir o farn teuluoedd addysgedig cartref dewisol.
- Mae Llywodraeth y Cynulliad wedi torri cytundeb wrth ddefnyddio'r ymchwil er bydd eu diddordeb am fod y rhai a gyfwelwyd dim ond wedi cytuno â'r cyfweliadau ar gyfer dibenion penodol.
- Ddim ar un achlysur mae'r argymhellion yn cefnogi cyflwyno monitro gorfodol a chofrestru, gyda dim ond cofrestru anffurfiol wedi ei ymchwilio, dim cofrestru gorfodol.
- Nid cofrestru a monitro yw y ffordd ymlaen.

Diogelu a Trosedd

- Mae diogelu yn cael ei ddefnyddio'n ffuantus i esgusodi ymwthiadau sy'n si ac ofn yn hytrach nag ar sail tystiolaeth
- Mae astudiaethau achos yn dangos lle mae niwed difrifol neu farwolaeth yn digwydd mewn plant addysg yn y cartref bod yr awdydorau heb eithriad eisoes yn ymwybodol o'r hysbys neu yr amheuir eu bod mewn perygl, ac felly meant eisoes yn y system
- Mae tystiolaeth yn awgrymu bod plant addysgedig yn y cartref ar gyfartaledd yn fwy tebygol o gael eu craffu gan y gwasanaethau cymdeithasol ac yn llai tebygol o fod mewn perygl (rhwng 0.061% a 0.123%) na'r boblogaeth gyffredinol yng Nghymru (0.461%) *h.y. ar rhwng 1/7fed a 1/3ydd y risg*
- Mae 4.9% o holl blant 10-17 oed sy'n byw yng Nghymru wedi cyflawni trosedd, gan arwain at waredu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf ac mae'r data hwn ar gael (Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid) o'i gymharu â 0.93% o holl blant rhwng 10 -17 oed sy'n cael eu ACD (EHE) ac yn adnabyddus i'w ALI (LA). *(Yn ychwanegu y ffactorau anhysbys nad ydynt, wrth gwrs, wedi cyflawni trosedd, y byddent yn cael eu hadnabod, yn lleihau'r ganran hon gan o leiaf hanner hyn)*

Canlyniadau ar gyfer Plant Addysgedig Cartref Ddewisol (ACD)

- Mae Cymru yn tanberfformio'n addysgol o gymharu â gweddill y DU.
- Mae astudiaethau o bob cwr o'r byd yn gyson yn dangos canlyniadau bod addysg yn y cartref yn well na'r cyfartaledd ar gyfer y boblogaeth
- Tydi gladwriaethau lle mae cofrestriad ddim yn perfformio'n well na rhai heb, ac mae peth tystiolaeth i awgrymu y gall y cofrestriad gael effaith negyddol.
- Mewn arolwg diweddar mae addysgwyr cartref Cymreig yn cael eu dangos yn perfformio'n well na'u cyfoedion sy'n mynychu ysgolion.

Perfformiad Awdurdodau Lleol yng Nghymru

- Mae'r cynigion yn rhoi pwerau mynediad i swyddogion ALL nad oes hawl hyd yn oed gan yr heddlu.
- Mae'r cynigion yn cosbi'r plentyn yn hytrach na'r rhiant am beidio â chydymffurfio.
- Nid yw Awdurdodau Lleol Cymru (ALLau) yn analluog am gydymffurfio â deddfwriaethau presennol ynghylch ac addysg yn y cartref, ac felly nid yn meithrin hyder y byddent yn gallu cydymffurfio â dyletswyddau ychwanegol.
- Mae ALLau eisoes yn wynebu cryn feirniadaeth gan Estyn am fethiannau lluosog. Mae dau eisoes o dan mesurau arbennig.
- Mae ALLau eisoes o dan bwysau ariannol - byddai mwy o ddyletswyddau yn ychwanegu at y pwysau a thrwy hynu amddifadu dyletswyddau mewn ardaloedd mwy anghenus gan eu esgeuluso.

Risg

- Mae'r cynigion wedi'u seilio ar ymchwil ddiffygiol o ddifrif ac felly gallai LICC edrych yn analluog neu hyd yn oed yn ffôl iawn.
- Mae cynigion tebyg eisoes wedi cael eu trafod yn helaeth yn y Senedd y DU, a gorchfygwyd hwy. Gallai ailadrodd yr ymarfer gael ei ddehongli fel bod Llywodraeth y Cynulliad yn methu gweithredu'n annibynnol neu fod yn arloesol.
- Mae'r cynigion yn gwneud Llywodraeth y Cynulliad ymddangos yn hen ffasiwn a gormesol.
- Mae llawer o rieni ACD yn entrepreneuriaid a fydd yn gadael Cymru felly ddim yn cyfrannu at yr economi mwyach.
- Bydd newid y ddyletswydd i sicrhau addysg addas gan y rhieni i'r wladwriaeth yn gadael ALLau yn agored i ymglyfreithiad gan blant sy'n teimlo eu bod wedi cael eu methu. Bydd adolygiadau barnwrol yn bosiblwydd go iawn.
- Byddai LICC yn edrych yn ddidaro ac yn analluog wrth wasanaethu Gorchmynion Mynychu'r Ysgol ar blant 'agored i niwed' sy'n wedi cael profiadau o fwlio neu yn goroesi effaith bwlio neu unigolion awtistig oherwydd

nad oeddent yn dilyn y gorchymun am gyfarfod wyneb yn wyneb gyda'r Awdurdod. Mae gwir berygl o gynnydd o hunanladdiad.

- Nid yw tirwasgiad yn amser da i fod yn gwario symiau helaeth o arian ar gynllun newydd sy'n cael ei ddangos na ddylid ei angen. Bydd monitro, hyfforddiant, lleoedd ysgol ychwanegol a gweithdrefnau'r llys yn cronni yn gyflym.
- Mae cynlluniau tebyg dramor yn cael eu profi i fod yn aneffeithiol. Byddai Llywodraeth y Cynulliad yn cael ei weld yn dargyfeirio sylw oddi ar y problemau go iawn ac addysg y wladwriaeth yng Nghymru tuag at lleiafrif tawel a llwyddianus.
- Bydd y cynigion yn wrth-gynhyrchiol gan y bydd teuluoedd yn mynd 'o dan y ddaear' fel yr oedd yr achos pan monitro ei gyflwyno yng Nghanada.
- Mae'r risg o alwad gan y cyhoedd i ymestyn y ddarpariaeth. Plant dan 5 oed yw'r plant sydd mewn perygl mwyaf o gam-drin ac esgeulustod yn ein cymdeithas, os bydd y grwpiau llosgi'n gwasgu i ymestyn y ddarpariaeth i'r plant hynny, neu hyd yn oed i blant ysgol yn ystod y gwyliau, gall goblygiadau o ran adnoddau fod yn enfawr.

Dewisiadau eraill o Weithredu

Mae dewisiadau eraill rhatach a mwy effeithiol bydd hefyd yn annog ymgysylltiad bositif gydag ALLau, megis:

- Talu ffioedd arholiad neu ddarparu lleoedd mewn canolfannau arholiad ar gyfer plant ACD.
- Mynediad at lyfrgelloedd ysgol, clybiau ar ôl ysgol neu gyfleusterau chwaraeon.
- Cyfle i ysgoli'n hyblyg ar gyfer y rhai sydd ei eisiau.
- Grantiau tymhorol i helpu i dalu am ddeunyddiau addysg.
- Cynnig o gyngor gan neu hysbys o addysgwyr carterf profiadol, addysgwyr Montessori profiadol, addysgwyr Steiner profiadol, addysgwyr cwriciwlwm ac addysgwyr hunanarweiniol profiadol.